

Baldri Reixac

Enciclopedia.cat diu que Albert Rossich (Girona, 1952) és autor del llibre *Baldri Reixac: Instruccions per a l'ensenyança de minyons* (1981). Aquest llibre no existeix. El que existeix és el llibre *Instruccions per a l'ensenyança de minyons* (1749), de Baldri Reixac (1703-1781), i també una edició anotada, a cura de Salomó Marquès i Albert Rossich, publicada el 1981.

Diari català i espanyolista

Diari de Girona. Diari en llengua catalana. 5 de setembre. Mitja pàgina de la secció "Llibres" dedicada al llibre *La última concubina*, de Lesley Downer, novel·la traduïda al castellà per Selx Barral. No s'han esforçat per saber si hi és en català. *L'última concubina* ha estat publicat per Edicions 62.

Ara sí, ara no

L'anotador de l'edició d'*El roig i el negre* de la "Biblioteca Pompeu Fabra", Ferran Toutain, indica quins són els autors dels epígrafs de cada capítol en els casos en què Stendhal només esmenta l'obra citada. Així, diu que *La tempestat* o *Nits de reis* són obres de Shakespeare. Però ens deixa *Els dos cavallers de Verona* sense autor. L'edició de Labutxaca de la novel·la, que es basa en la de la BPF, manté l'oblit.

Aportació molt poc estudiada

Fabra deia que "un home sense estudis" és el que "no ha estudiat res". El DIEC1 va matar la definició, en passar-la a cursiva: "*Un home sense estudis, que no ha estudiat res.*" El DIEC2 esmena l'error però hi afegix que una persona sense estudis és també la que "ha estudiat molt poc". Els experts del IEC creuen, per tant, que una persona pot dir: "Tot i ser il·lenciat, sóc un home sense estudis perquè valg aprovar-ho tot bo i estudiant molt poc." Els lingüistes del DIEC2, molts d'ells doctors, s'han de considerar persones sense estudis, atès que han estudiat molt poc?

Nova edició de les 'Màximes' de La Rochefoucauld, comentades per la reina Cristina de Suècia

Françòis de la Rochefoucauld (París, 1613-1680) va dir: "Hom no és mal tan feliç ni tan infeliç com es pensa." I la reina Cristina de Suècia va anotar, al marge: "Jo crec que hom sols ho és quan creu que ho és." Les màximes de l'escriptor francès poden ser matisades, completades i a vegades contradites, i això és el que va fer la il·lustre monarca com podem veure gràcies a una nova edició dels pensaments del famós moralista, traduïda al català. L'editorial Enlola acaba de publicar una selecció de les *Màximes* de La Rochefoucauld, en versió de Gabriel de la S. T. Sampol, que recull els comentaris de la reina.

El fet que les màximes –que són unes idees expressades de forma contundent– puguin ser girades com un mitjà és objecte de comentari, per part de l'autor del prefaci i del postfaci, Josep A. Grimalt: "Les màximes, darrere el seu aire magistral, solemne –escriu– amaguen una inconsistència que descobrirem per poc que usem el sentit crític, de tal manera que podrien afirmar just el contrari i obtenir un resultat igualment acceptable (o inacceptable)."

Al prefaci, Grimalt presenta l'autor i la seva obra, bo i relacionant-la amb l'obra d'uns altres pensadors (Pascal), i recordant quina influència han tingut (*La princesa de Clèves*, de Mme. de La Fayette). I al postfaci, tracta a fons de la qüestió de la feblesa del gènere, la seva fragilitat, ja estudiada per molts autors, i demostrada amb molts exemples. Molta gent s'ha dedicat a trobar pensaments, aforismes, reflexions i màximes, d'autors prestigiosos, que, sobre la mateixa qüestió, diuen coses radicalment diferents.

La Rochefoucauld mateix ja va advertir que "no s'ha de parlar mai amb aires d'autoritat", que és precisament el tret que es fa de la màxima, però ho va dir no pas de la formulació escrita d'una idea, sinó de l'expressió oral espontània, en l'article dedicat a l'art de la conversa. De totes maneres, cal tenir en compte que l'art de la màxima neix i creix gràcies als salons aristocràtics, neix i creix gràcies a la conversa aristocràtica.

Siguin matisables o no, inconsistents o no, discutibles o no, les màximes de La Rochefoucauld, com, en general la dels moralistes del XVII, configuren una visió de l'home que continua vigent, quatre segles després. El contingut, observa Josep A. Grimalt, es pot resumir en unes poques idees: darrere cada virtut aparent, hi ha oculta una forma d'egoisme. L'home, continua el prologuista, desconeix les seves pròpies intencions i té una habilitat singular per a enganyar-se a si mateix: la raó, més que dirigir els nostres actes, és un instrument per a justificar-los. Els dirigeixen l'amor propi, la hipocresia i la vanitat, sense la qual la virtut no arribaria gaire enfora. La societat valora més les aparences que no la veritat, i les bones qualitats ens atreuen més odi que el mal que fem. Agradem més pels defectes que no per les bones qualitats.

La Rochefoucauld forma part destacada, amb Pascal i La Bruyère, de l'escola moralista francesa del XVII.

Lluís Bonada